

csolatos nehézségeket járta körbe, a *Tense*, *Duration* és *Voice* jelenségének magyarázatára téve a hangsúlyt (lásd a róla Molnár Katalin recenzióját: *Modern Nyelvoktatás*, vol. VI, nr. 2–3, pp. 112–114). A 2001-ben megjelent *Guidelines II–III*. fő témája az *Infinitive*, a *Gerund* és a *Participle*. A könyv legnagyobb erényének azt tekintem, hogy a morfológia és szintaxis formális kategóriáihoz szokott magyar tanuló szemét – akit, sajnos nemcsak a magyar anyanyelv gondolkodásmódja, de a magyar nyelvtantanítás is béklyóba köt – ráirányítja arra a lehetőségre, hogy a szó és mondat határai nem olyan élesek, mint ahogyan azt valamikor benne rögzítették. A magyar mondatfelépítés analitikusabb, precízebb, jobban láttatja az egyes szavak között létrejövő grammatikai kötéseket. Az angol „lazább”, több szabadságot enged meg a mondat szerkezetben. Ez valóban rendkívül idegen a magyar gondolkodás számára, hisz a morfológiai jelölés hiányát az angol egyszerű mondatban legalább a szórend szigorú szabályai pótolják, s a magyar észjárású tanuló számára még ez is összekuszálódni látszik pl. egy terjedelmesebb infinitívuszos szerkezet láttán.

A könyv két jól elkülöníthető részre, *Az angol igei struktúrákra*, ill. *Feladatok, gyakorlatokra* oszlik. Nem a hagyományos értelemben vett feladatgyűjtemény, inkább összevető-funkcionális szemléletű pedagógiai grammatika, amelyet elsősorban az angoltanárok, másodsorban az akárcsak csekély grammatikai előképzettséggel is rendelkező, elszánt és érdeklődő tanulók forgathatnak sikerrel.

A magyarázó szövegek a szóbeli előadás retorikáját követik, az előre- és visszautalások, a logikai csomópontok gyakori hangsúlyozása, netán ismétlése bizonyítja ezt. A feladattár jól alátámasztja a magyarázatokat, de talán épp az áttekinthetőség miatt, a figyelem szétszóródásának megakadályozására talán hasznosabb lenne valamivel több példát – a pontos fordítással és értelmezéssel együtt – átvinni a magyarázó részbe.

Bognár József könyve az eddiginél jóval nagyobb publicitást érdemelne meg. Méltán gyarapítja annak a kisszámú, összevető funkcionális szemléletű, az elméletet a gyakorlattal ötvöző műnek a sorát, amelynek kiemelkedő tagja Juhász János *Richtiges Deutscha*, amelyet a németesek nagy öröme néhány éve új kiadásban láthatunk a könyvesboltokban.

Hegedűs Rita

Mihalovics Árpád (szerk.)

Tanulmányok a politikai szaknyelvről

Bessenyei György Könyvkiadó:
Nyíregyháza, 2000. 122 p.

Jelen kötet szerzői főiskolai és egyetemi oktatók, a Nyíregyházi Főiskola Európa Tanulmányok Központja keretében működő csoport tagjai, a többnyelvű politikai és diplomáciai szótárszerkesztés nyelvész szakemberei. Tanulmányaik témája a politikai szaknyelv, illetve ennek néhány jellemzője, aspektusa, melyet magyar, angol, francia, német, olasz és orosz korpusz alapján vizsgáltak.

Laczik Mária „Adalékok a diplomáciai eseményekről kiadott újságközlemények nyelvezetéhez” című tanulmányában politikai és diplomáciai események leírásának olasz újság szövegekben előforduló lexikáját tette vizsgálatának tárgyává. Sajátos szintagmatípusokat elemezve mutatta ki a névszói szintagmák és a képzett melléknevek kapcsolatát, használati sajátosságait, egy másik nyelven (magyar) való visszaadásuk megvalósulását. Az olasz újság szövegekből összegyűjtött névszói szintagmák magyar megfeleltetéseit egy-és kétnyelvű szótárak, valamint az alakulóban levő EU-s sajtónyelv szellemében s gazdag példatárral adja meg a szerző.

Mihalovics Árpád „A politikai szaknyelv néhány sajátossága” című tanulmá-

nyában a politikai szaknyelvet mint társadalmi nyelvváltozatot veszi vizsgálat alá magyar, francia és orosz nyelvű korpuszon, a nyelvleírás négy különböző szintjén. Bevezetésként definiálja a politika fogalmát, majd áttérve a nyelvészet területére a *politika* főnév és a *politikai* melléknév kapcsolódásait vizsgálva megállapítja, hogy a folyamatos társadalmi kommunikáció egyenlő békeidőben a valódi politizálással. A szaknyelvek mint nyelvváltozatok mellett foglal állást. Ezek után mutatja be a politikai nyelvet a nyelvelemzés különböző szintjein. Az illusztrálásként felhozott példákkal szemléletesen bizonyítja a politikai nyelv összetett jellegét.

Répási Györgyné a menedzsment-terminológia nemzetközi érintkezésben használatos szókészleti elemeivel foglalkozik kontrasztív lexikológiai vonatkozású tanulmányában, magyar–oros–német egybevetés alapján. Tanulmányában a szerző a nemzetközi menedzsment-terminológia egy szeletének szinkron vizsgálatát tűzte ki célul, melyhez korpuszként a Nyíregyházi Főiskola szótáríró csoportja által a hétnyelvű diplomáciai szótárhoz gyűjtött mintegy ötezer cédulát használt fel. Miután gondosan tisztázta a lexikai kölcsönzések és az interlexémák közti különbséget, rátér az általa vizsgált, három nyelven előforduló tükörszavak bemutatására.

Révay Valéria a több tudományágat felölelő, magyarul még csak formálódó „euró nyelv”-ről ír nyelvpolitikai vonatkozású tanulmányában. Az Európai Unió dokumentumai fordításként jutnak el a magyar közvéleményhez, s ez a szaknyelv nem csupán szakszókincs, hanem egy új nyelvi réteg. A fordítónak nyelvújítónak is kell lennie, hogy megfelelő magyar kifejezést találjon. A nyelvünkre nehezedeő angol hatás negatívumait elkerülendő, valamint a nyelvünket elárasztó euroterminológia és euroszleng veszélye miatt a szakembereknek segíteniük kell az új nyelvi réteg szókincsének, szó- és mondatszerkezeteinek megformálásában, az anglicizmusok elkerülésében. A szerző a

feladat nagyságát és jelentőségét a középkeleti bibliafordítók munkájához méri.

Székely Gábor diplomáciai szövegekben vizsgálta az érzelem és a fokozó értelem kifejezését, s pragmatolingvisztikai jellegű tanulmányában a diplomáciai nyelv e két fontos jellegzetességéről közöl érdekes adatokat. A szerző két diplomáciai szövegtípus vizsgálatának eredményéről számol be. A nemzetközi jogszabályokban egészen ritkán fordulnak elő érzelmet kifejező szövegrészek, hiszen ezek a diplomáciai szövegek a jogi szakszövegek jellegzetességeit hordozzák. A másik szövegtípusba esszéjellegű magyar diplomáciai szövegek tartoznak, melyek az érzelemkifejezések sokkal változatosabb eszközeivel élnek. A szerző bizonyítja azon feltételezés tévességét, miszerint a diplomáciai nyelv mentes az érzelem és a fokozó értelem kifejezésétől.

Szerencsi Katalin az angol nyelvről mint korunk *lingua francájáról* és annak jövőjéről ír nyelvpolitikai jellegű tanulmányában. A nyelvoktatási stratégiák vizsgálatát globális és helyi/magyar aspektusból végzi el. A különböző nyelvek fontosságának, jelentőségének és egyenlőségének kérdése után foglalkozik a szerző a világ egymással ellentétes nyelvi jelenségeivel: a homogenizációval és a pluralizációval. A XXI. században az angol nyelv várhatóan jelentős szerepet fog betölteni a kommunikációban, és az ezzel kapcsolatos kihívások megfogalmazásával a nyelvoktatásban bekövetkező hangsúlyeltolódásra is felhívja a figyelmet tanulmányában a szerző.

A PHARE-pályázat támogatásával készült érdekes és aktuális kérdésekkel foglalkozó kötet alkotóinak szándéka szerint egy továbbiakban bővítendő kutatás kiindulópontja.

Konczosné Szombathelyi Márta